

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д.н. **Ирена Николова Маркова**,
Университет за национално и световно стопанство – София,
Университет по застраховане и финанси – София,
Професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност
„Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка
(застраховане и риск мениджмънт)“ и научна специалност
„Икономика и управление (отбрана и сигурност)“

относно: дисертационен труд на тема „Бизнес поведение на транспортните
фирми в условията на пазарна аномалия“ с автор
Васил Пламенов Василев, докотрант към катедра „Финанси“
при СА „Д. А. Ценов“ – Свищов

Представям настоящата рецензия във връзка със Заповед № 477 от
12 юни 2025 г. на ректора на СА „Д. А. Ценов – Свищов“ и с Протокол
№11/11.06.2025 г. на Факултетния съвет на факултет „Финанси“ на
Стопанската академия.

Декларирам, че през последните пет години не съм била в трудово-
правни взаимоотношения със СА „Д. А. Ценов“ – Свищов.

I. Общо представяне на дисертационния труд

Дисертационният труд е разработен при спазване на изискванията на
чл. 27, ал. 2 от Правилника за прилагане на Закона за развитие на
академичния състав в Република България.

В дисертацията се поставят въпроси и се търсят отговори на
проблеми, свързани с развитието на транспорта като значим отрасъл в
икономиката на България.

В своето изследване авторът разглежда влиянието на транспорта
върху социалното, икономическото и екологичното развитие на страната.
Извежда неговото значение през призмата на икономическия растеж,
заетостта, глобалната конкурентоспособност и търговията.

Във *въведението* на дисертацията правилно са формулирани обекта,
целта, задачите и тезата на изследването. Предмет на разработката е
оценката на въздействието на транспортния сектор и транспортната
инфраструктура върху икономическия растеж в България.

Изложението съдържа три глави, които са в съразмерен обем, а точките в тях са подредени в логическа последователност.

Първа глава е със заглавие „Социално-икономически измерения на транспорта“. В нея авторът прави исторически преглед на развитието на транспорта от древността до наши дни. Анализира се влиянието на транспорта върху икономическото развитие в България. Прави се оценка на въздействието на транспортната инфраструктура върху икономическия растеж.

В контекста на задълбочения преглед на литературата и мненията на редица автори, докторант Василев поставя въпроса за устойчивото развитие на транспортния сектор. На базата на анализа на специфичните особености на транспортните услуги са представени съставните елементи и индикатори за оценка на транспортната система у нас. В първа глава са изведени ползите от развитието на транспортните системи и са разгледани взаимоотношенията между субектите на пазара на транспортните услуги.

Втора глава е със заглавие „Социално-икономически параметри на транспортния сектор в България. Сравнителен анализ“.

С направеният анализ на динамиката на основни макроикономически показатели в отрасъл „Транспорт, складиране и пощи“ за периода 2012 – 2022 г. авторът очертава състоянието и тенденциите в развитието му. На основата на изведените характеристики на средата, в която се развива транспортния сектор в България и изведената динамика на основните икономически показатели са формулирани аргументирани изводи. Анализът на обема на извършената работа по видове транспорт за 12-годишен период на наблюдение показва, че използването на автомобилния транспорт за превоз на товари е предпочитан от клиентите у нас. Авторски обобщения са направени на базата на прецизен анализ на резултатите от изследване темпа на изменение на обема на превозените товари от различните видове транспорт в страната.

Във втора глава фокусът е поставен върху прилагането на Регламент (ЕС) 1316/2013, 2013 в България, чиято цел в транспортния сектор е внедряването на Трансевропейската транспортна мрежа (TEN-T) с оглед насърчаването на инвестициите в трансгранични връзки, устойчивостта и цифровизацията. Докторантът акцентира върху предизвикателствата пред развитието на транспортния сектор в България, които са формулирани в Интегрираната транспортна стратегия в периода до 2030 г.

Положителен момент във втора глава е направеният сравнителен анализ на развитието на товарния автомобилен транспорт в рамките на ЕС за периода 2012 – 2022 г.

Трета глава е със заглавие „Диспропорции в развитието на транспортните бизнес единици в условията на пазарна аномалия“.

В трета глава са изведени ограниченията в развитието на транспорта в световен мащаб, породени от пандемията в резултат на COVID-19, която рефлектира върху мобилността на хората и транспортната дейност при всички видове транспорт.

Висока оценка заслужава осъщественото емпирично изследване във връзка с отражението на пандемията върху транспортния сектор и промяната в пазарното поведение на субектите на транспортния пазар в страната. На базата на мнението на респондентите относно очакванията им за развитието на транспортните фирми в краткосрочен план, докторантът прави аргументирани изводи относно приспособимостта на транспортните бизнес единици в условията на пазарна аномалия и в посткризисния период.

В *заключението* авторът обобщава, постигнатите резултати от изследването и прави аргументирани изводи.

Публикациите на докторанта са свързани с темата на дисертационния труд и допринасят за неговата популяризация пред широката общественост. Положителен момент в публикациите са очертаните изводи и обобщения в резултат от широкообхватното изследване на докторанта. Авторът е публикувал една студия, една статия и един научен доклад.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

Съдържанието на дисертационния труд се отличава със задълбочената теоретична подготовка на докторанта в изследваната тематика, с правилно боравене със специалната терминология, нормативната база и формулния апарат.

В *структурно отношение* дисертационният труд е издържан. Той се състои от: въведение, три глави, заключение, библиографска справка и приложение. Дисертацията е разработена в обем от 153 страници.

По отношение на *методологията на изследването*, авторът използва редица стандартни научноизследователски методи като: метода на описанието, метода на анализа и синтеза, сравнителния метод, индуктивния и дедуктивния метод и други. Докторантът използва още графически и статистически инструментариум при анализ на публични данни от сайта на Националния статистически институт на България и Евростат. В дисертацията са представени 27 фигури и 24 таблици.

Като *информационна основа* на дисертационното изследване са основните концепции относно развитието на транспорта като основен отрасъл на икономиката, както и редица нормативни документи,

Дисертацията се отличава с много добър стил на научно писане и правилно използване на статистическите методи.

Библиографската справка съдържа 135 източника. Владееенето на английски и испански език дава възможност на докторанта да използва голям брой чужди литературни източници. От посочените в литературата източници 120 са на английски език и 15 – на български език.

Посочените източници в библиографията са коректно цитирани и в изложението на разработката.

Авторефератът отразява коректно съдържанието на дисертационния труд и основните акценти от проведеното изследване. В структурно отношение отговаря напълно на изискванията за оформление и е в обем от 30 страници. В него са приложени: справка за научните и научно-приложни приноси в дисертационния труд, списък на публикациите по темата на дисертацията, справка за съответствие с националните изисквания по Правилника за приложение на Закона за развитие на академичния състав в Република България, както и декларация за оригиналност на дисертационния труд. Докторант Васил Василев е очертал и насоки за бъдещи изследвания по темата на дисертацията, които са представени в автореферата.

III. Научни и научно-приложни приноси

Дисертационният труд представлява едно актуално и значимо изследване на възможностите на транспортния сектор в България да поддържа устойчив икономически растеж в условията на неблагоприятна пазарна среда. Акцентира се върху необходимостта от формиране на съставни индикатори, респективно прилагане на комплекс от показатели за оценка на степента на устойчивост на транспортния отрасъл.

На основата на задълбочено проучване на научна литература, нормативни документи и емпирични данни в настоящата научна разработка са изведени основните механизми и фактори, валидни за оценка на въздействието на транспорта върху икономическото развитие в България в контекста на спецификата на транспортните услуги.

В тази връзка, приемам формулираните приноси от автора на дисертационния труд. Считаю, че изведените приноси са оригинални и са дело на автора.

IV. Критични бележки, въпроси и препоръки по дисертационния труд

Критични бележки към научноизследователската работа на автора на дисертацията нямам. Бележката ми към докторанта е, че би могло да се очертаят ограниченията на изследването в увода на дисертационния труд. Би трябвало да се използват и някои фундаментални български литературни източници във връзка с разглежданата проблематика.

Предлагам докторантът да отговори на следните два въпроса: По какъв начин различните видове транспорт оказват влияние върху компонентите на околната среда? Какви превантивни мерки и застрахователни продукти се използват от транспортните бизнес единици във връзка с неблагоприятното въздействие на сектора върху околната среда в контекста на устойчивото развитие на зелената икономика у нас?

V. Обобщено заключение и становище

Докторантът показва солидни знания, свързани с правна рамка относно функционирането и регулирането на транспортния сектор в България и ЕС.

Авторът на изследването демонстрира познания относно икономически концепции и теории във връзка със зависимостта между транспорта, икономическия растеж и въздействието на транспортната инфраструктура върху икономическия растеж.

Използването на утвърден методически инструментариум дава възможност на автора да потвърди представената изследователска теза в процеса на изследването.

Публикациите на Васил Василев са отражение на неговата целенасочена и системна научноизследователска работа в дисертацията. С публикационната си активност, докторантът изпълнява минималните национални изисквания и показва резултат от 35 точки.

В заключение може да се обобщи, че дисертационният труд притежава необходимите научни и научно-приложни приноси. Това ми дава основание с пълна убеденост да предложа на уважаемите членове на научното жури **да гласуват положително** и да предложат на факултетния съвет на факултет „Финанси” да присъди образователната и научна степен „доктор” по научна специалност „Финанси, парично обръщение кредит и застраховка (финанси)” на **Васил Пламенов Василев**.

17.08.2025 г.
гр. София

Рецензент:
(проф. д.н. Ирена Маркова)